

שבוע שוויון לאנשים עם מוגבלות – רקע והכנות לימי השיא

4-9/11/22

רקע :

היום הבינלאומי לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות מצוין ב-3 בדצמבר מדי שנה ומוקדש לקידום ההבנה כלפי אנשים עם מוגבלות ולעידוד התמיכה בכבודם, בזכויותיהם ובשלומם. היום נועד גם להעלות את המודעות לתועלת שבשילוב אנשים עם מוגבלות בכל היבטי החיים הפוליטיים, החברתיים, הכלכליים והתרבותיים.

מזמינים אתכם להשתתף במיזם **"במה ללא מגבלה"** מיזם של תוכנית חמניות מבית אורטוב המתקיים בבתי הספר של רשת בפעם השלישית. כמו כן מוזמנים לקיים מעגלי שיח **"עושים מקום"**. יש כרטיסיות מוכנות לשימושכם.

רציונל ל"במה ללא מגבלה"

בבתי הספר לומדים תלמידים בעלי מוגבלויות, שמתמודדים עם קשיים פיזיים ורגשיים. בכדי להעלות את המודעות של קבוצת השווים לקשיים, לצרכים ולזכויות של חבריהם עם המוגבלויות יצרנו פלטפורמה של מפגשים וירטואליים/ פיזיים, בהם יספרו מתנדבים בעלי מוגבלויות את סיפורם האישי. ההנחה היא ששיח בגובה העיניים יביא לגילוי אמפתיה ולביטולם של דעות קדומות וחששות. הפעילות תתבצע בסמוך ליום הבינלאומי לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ב-3 בדצמבר.

במפגש ההמשך המשתתפים ייקחו חלק במערך שיעור, המתמקד בלקיחת אחריות אישית חברתית – 'לא מגלגלים את זה הלאה' ויבחרו יוזמה/ פעולה להעלאת המודעות לשילוב אנשים בעלי מוגבלות בחברה, תוך פרסום הנושא ברשתות חברתיות.

הכנות לכיתה ולמתנדבים בעלי המוגבלות- לקראת "במה ללא מגבלה"

למורה

- שוחח עם המתנדב בעל המוגבלות, חשוב להבין מה הרקע שלו ומהן יכולות השיח שלו.

- שוחח עם התלמידים בקבוצה וספר להם על המגבלה של המתנדב, ניתן להקרין סרטון הקשור במגבלה (קיימים סרטונים רלוונטיים ב'סליחה על השאלה')
- עודד את התלמידים לשאול את המתנדב שאלות במפגש, אפשר להכין יחד רשימה של שאלות
- הסבר לתלמידים על מהות יום השוויון לקבלת אנשים עם מוגבלות וקיים שיח בנושא. (מומלץ לקיים מערך שיעור לבחירה מתוך המערכים המצורפים כהכנה וחיבור לאדם עם מגבלה.)

פעילות הטרמה לקראת יום השוויון לאנשים עם מוגבלות

רציונל/ מטרות:

- היכרות עם יום השוויון לאנשים עם מוגבלות - רקע ומשמעות
- הכרה בכוח וההשפעה, שיש לחברה, על קבלת השונה כסביבה מצמיחה/ סביבה מורידה.
- לקיחת אחריות אישית וחברתית באופן אקטיבי על קבלת השונה בחברה.
- הכנה לקראת מפגש עם בעל מוגבלות

ערכי אקלים:

יחסי קרבה ואכפתיות, קידום סובלנות כלפי האחר.

עזרים: מקרן/ברקו, כדור למשחק, 2-4 רצועות לכיסוי עיניים

קהל יעד: ז'- יב'

משך הפעילות: 45-60 דק' (הפעילות תתקיים בשני חלקים)

חלק א'-היכרות עם מהות יום השוויון לאנשים עם מוגבלות

פתיחה- משחק מסירות (10 דקות)

כולם עומדים במעגל ויש מנהל/ מנהיג אחד במשחק שעליו להנחות ולקבל החלטות.

1. סבב ראשון- על המשתתפים לזרוק כדור מאחד לשני כאשר כל אחד מקבל ומוסר פעם אחת, אין למסור את הכדור למי שנמצא ליד. (בסבב זה למעשה הם זוכרים את סדר העברת הכדור)

2. סבב שני- כמו הסבב הראשון עליהם להעביר את הכדור רק שהפעם מגבילים את חלקם ועליהם לעשות זאת במהירות האפשרית כאשר לרשותם 2 ניסיונות בהם מודדים זמנים. מגבלות אפשריות: קשירת עיניים, יד אחת, רגל אחת, ישיבה על כיסא עם הגב ועוד.
3. סבב שלישי- מבקשים מאחד התלמידים שיבחר מס' אנשים שבסבב הבא נוציא מהמעגל. (מס' האנשים יקבע לפי המס' של אלו שנמצאים במגבלה). יש להזכיר לו שהמטרה היא להעביר את הכדור במהירות האפשרית. לאחר שיצאו לקיים סבב מהיר.

דיון לאחר המשחק:

1. שאלות למנהל הקבוצה- מה היו השיקולים שלך לבחור אילו 8 תלמידים להוציא? כיצד הרגשת כשהיה עליך לבחור כאלו שלא ישתתפו?
2. שאלה לתלמידים שהוצאו מהמשחק- כיצד הרגשתם כשהוציאו אתכם? כיצד הייתם מרגישים אם זה היה קורה לכם כל החיים?
3. שאלות כלליות לקבוצה- מה עזר לכם לצלוח את המשימה עם בעלי המוגבלות? האם גיליתם או הופתעתם ממשהו? איזו הקבלה ניתן לעשות בין המשחק הזה למציאות? באיזה מסגרות באופן אוטומטי לא נותנים הזדמנות שווה לבעלי המוגבלות?

אופציה נוספת למשחק:

- 2 קבוצות של 6 תלמידים שמקיימות ביניהן תחרות מסירות : השלמת סבב במהירות האפשרית כך שכל אחד מקבל ומוסר פעם אחת, אין למסור את הכדור למי שנמצא ליד) שאר הכיתה צופים. הקבוצות מקיימות את התחרות ב 4 סבבים:
1. סבב ראשון+שני - סבבי התנסות רגילים
 2. סבב שלישי – מגבילים חצי מהמשתתפים באחת מהקבוצות, כאשר הקבוצה השנייה נשארת כרגיל (ללא מגבלה) מגבלות אפשריות: קשירת עיניים, יד אחת, רגל אחת, ישיבה על כיסא עם הגב ועוד.
 3. סבב רביעי – בקבוצה בה יש מוגבלים, מגבילים את כולם, כאשר הקבוצה השנייה נשארת כרגיל (ללא מגבלה).
- פונים לצופים שיושבים ושואלים אותם לאיזה מעגל הם מעוניינים להצטרף בסבב הבא. (בהנחה שנאזן את כמות המשתתפים בכל מעגל). לא מקיימים את הסבב אלא מסיימים בשאלה הזו ומתכנסים לשלב הדיון

דיון לאחר המשחק:

1. שאלות למשתתפי המעגלים? כיצד הרגשתם? איך זה להיות במעגל של ה"נורמלים" ואיך זה במעגל של "המוגבלים"?
2. שאלה לאלו שהיו במעגל המוגבלים? כיצד זה הרגיש שהגבילו אתכם? כיצד זה הרגיש להיות במעגל שאתה נורמלי עם מוגבלים? כיצד זה מרגיש להיות במעגל בו כולם "מוגבלים"? כיצד הרגשתם שהצופים בחרו להצטרף למעגל של "הנורמלים"?
3. איזו הקבלה ניתן לעשות בין המשחק הזה למציאות? באיזה מסגרות באופן אוטומטי לא נותנים הזדמנות שווה לבעלי המוגבלות.

צפייה בסרטון- תעשו מקום (10 דקות)

דיון לאחר הצפייה:

- מה הרגשתם?
- מה המסר של הסרטון?
- האם מוכר לכם?

אופציה נוספת: היום הבינלאומי לאנשים עם מוגבלויות

דיון לאחר הצפייה :

1. לאיזה דמות התחברתם ומדוע?
2. מהו המסר שהועבר בסרטון?
3. אילו נושאים היום הזה בא לקדם לדעתם?

המנחה יסיים חלק זה בהסבר על הרקע ועל המשמעות של יום זה:

היום הבינלאומי לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות מצוין ב-3 בדצמבר מדי שנה ומוקדש לקידום ההבנה כלפי אנשים עם מוגבלות ולעידוד התמיכה בכבודם, בזכויותיהם ובשלומם. היום נועד גם להעלות את המודעות לתועלת שבשילוב אנשים בעלי מוגבלות בכל היבטי החיים הפוליטיים, החברתיים, הכלכליים והתרבותיים. אירועי היום מאורגנים על ידי ארגוני אנשים עם מוגבלות, גופים עסקיים, יחידים וגופי ממשל. היום נועד לאחד אנשים מרחבי העולם, שחוגגים ומכירים בתרומותיהם, כישוריהם והישגיהם של אנשים עם מוגבלות.

בכל שנה ביום זה מכריז האו"ם על "נושאי היום", המבוססים על שוויון בזכויות האדם ושיתוף אנשים עם מוגבלות בחברה. לדוגמה, נושא היום בשנת 2008 היה "זכויות הנכים: כבוד וצדק לכולנו" ובשנת 2015 "חשיבותו של השילוב: גישה והעצמה של אנשים בעלי כל היכולות". ניסוח זה מחליף את הביטוי "אנשים עם מוגבלות" בביטוי החיובי "אנשים בעלי כל היכולות". ביום זה בכל העולם ובארץ נוהגים לעשות אירועים שונים ובניהם "לילה סגול" בו מאירים בניינים מרכזיים בתאורה סגולה. (לילה סגול - ב 3/12 מאירים את המדינה לכבוד אנשים עם מוגבלויות)

במליאה- סבב רשמים ושיתוף מהקבוצות

לסיכום ניתן לומר כי לכל אחד מאיתנו אחריות אישית וחברתית בהכרת הצרכים של אוכלוסיות בעלות מוגבלויות והשתלבותם בחברה.

מיומנויות (sel)

- מודעות חברתית- פיתוח רגישות כלפי אנשים מקבוצות שונות, דאגה לזולת
- אוריינות גלובלית- מעורבות ואחריות חברתית

חלק ב' - הכנת הכיתה לקראת מפגש עם בעל מוגבלות :

סבב מגבלות (10 דקות)

- כל אחד משתף בפחד/ מגבלה פיזית שיש לו ומתאר כיצד הוא מרגיש עם המגבלה הזו? (לדוגמא- משקפיים, פחד גבהים, רגישות לגלוטן ועוד).
- המנחה ישאל מה המשותף לכל הנאמר? מה ניתן ללמוד מהמשותף? (לכולנו יש מגבלה)
- איך ההרגשה לשתף/ לחשוף את עצמם במגבלה/ פחד שלהם? איך היה להם לשמוע את החברים שלהם?

פעילות מרכזית - (15 דקות)

- המנחה ייתן רקע על האדם אותו עומדים לפגוש-רצוי להראות סרטון הקשור בנושא או קטע רלוונטי מ"סליחה על השאלה"
 - המנחה ישאל את התלמידים האם מכירים / פגשו אנשים עם מגבלה כזו?
 - המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות של 5 ויבקש מהם לערוך רשימת שאלות שמעניין אותם לדעת לקראת המפגש עם בעל המוגבלות.
- במליאה- המנחה כותב את השאלות שעלו על הלוח ומצלם אותם

סבב סיכום: (5 דקות)

- אילו תחושות עולות בהם / עלולות להיות לגבי המפגש- חשוב לעודד אותם להיות אותנטיים ושיש מקום לכל תחושה שעולה אם זה פחד, דחיה, סקרנות ועוד.
- * מומלץ לקיים פעילות אחרי המפגש עם בעל המוגבלות (מערך מצורף) לעיבוד המפגש ולחיזוק ההכלה והקבלה של הנושא אצל התלמידים.

* מומלץ מאוד לעודד את התלמידים לקדם יוזמה ופעילויות המשך עם אנשים עם מוגבלויות.

מיומנויות :sel

- אוריינות גלובלית – מעורבות חברתית, אקטיביות ויוזמה

לא מגלגלים אחריות

רציונל-מה אפשר לעשות יותר עבור בעלי מוגבלויות בישראל?

"גלגול אחריות" משמעו שאני מתחמק מלקחת אחריות, ומעביר אותה לאנשים אחרים. חשוב להבין כי המשמעות הנכונה לביטוי זה היא, שאני לוקח אחריות כמה שאני יכול, מטפל במה שאני מסוגל לטפל, אך במקביל מגדיר מי עוד יכול לעזור לי במשימה, ומאחד עמו כוחות, כך שנוכל לפתור את הבעיה ביעילות ובזריזות.

משך הפעילות:- 90 דק' (מומלץ לקיים את הפעילות בשני חלקים)
קהל יעד: ז'-יב'

פעילות פתיחה-מאכפתיות לנקיטת פעולה (15 דקות)

משחק מטריקס :

סבב א': כל התלמידים עומדים בשורה בחלל פנוי כאשר המנחה אומר היגדים . על התלמידים לצעוד קדימה במידה ומסכימים עם הנאמר. (ניתן לצעוד עד 3 צעדים בהתאם למידת ההסכמה שלהם). לאחר סיום סבב זה עליהם לסמן את הנקודה אליה הגיעו ולחזור לנקודת ההתחלה.

ההיגדים:

1. חשוב להכיר ולתקשר עם אנשים בעלי מוגבלות בבית הספר שלי
2. חשוב לי שילמדו אתנו בבית הספר בעלי מוגבלויות גם אם זה דורש מאתנו לסייע כשצריך
3. חשוב להכיר את בעלי המוגבלות ולא לשפוט אותם
4. חשוב בעיני לקחת, חלק באירועי שיא/ התרמות הקשורים לאוכלוסיות עם מגבלות או לתרום כסף
5. חשוב לקבל אנשים עם נכות נפשית/ סובלים ממחלות נפשיות
6. חשוב לתקשר בגובה העיניים עם אנשים עם מוגבלות

סבב ב': המנחה יקריא היגדים ועל התלמידים לצעוד שוב קדימה כמו בסבב א' ע"פ מידת מעורבותם. בסיום הסבב עליהם לסמן את הנקודה אליה הגיעו.

ההיגדים:

1. יש לי קשר עם בעל מוגבלות בבית הספר/ סביבה קרובה
2. אני מוכן להתחייב 3 פעמים בשבוע להקדים את הגעתי לבית הספר בחצי שעה על מנת ולעזור לתלמיד בעל מוגבלות לרדת מהאוטובוס וללוות אותו לבית הספר
3. דעתי השתנתה על בעל מוגבלות בעקבות היכרות אישית
4. לקחתי חלק פעיל באירוע שיא /הקשור לבעלי מוגבלות או תרמתי כסף
5. אני תמיד אומר שלום ומתעניין בשלומם של אדם מוכר במקום מגורי עם מוגבלות נפשית
6. כשאני מדבר עם בעל מוגבלות אותו אני מכיר, אני מתייחס אליו בגובה העיניים ולא מתוך רחמים.

**** המשפטים בנויים באופן כללי בכוונה כדי שהמשתתפים יחליטו אם חשוב להם או לא הנושא וכמה הם פועלים לגביו. ייתכן ויידרש תיווך והסבר של המנחה.**
לאחר כל היגד, יש לשאול 2 תלמידים הנמצאים בנקודות שונות בחלל מדוע בחרו מה שבחרו ולבקש שיתנו דוגמאות/ הבהרה.

דיון בסוף הפעילות: הדיון יתמקד בפער בין הדברים שאנחנו מצהירים לגביהם לבין מה שאנחנו עושים בפועל. למה יש פער? מה ניתן לעשות כדי לצמצם את הפער?

פעילות מרכזית= (25 דקות)

כל תלמיד יקבל דמות +סיטואציה ויבצע את המשימות הבאות:

- תאר את הדמות- מהן התכונות שלה, תחומי האחריות שלה, את מי היא מייצגת וכו'
- כיצד הדמות מתמודדת עם הסיטואציה (יש לקחת בחשבון שהדמות לא אמורה לפתור בכוחות עצמה את הבעיה, אלא לקחת את האחריות לפתור חלק מהבעיה, ולערב גורמים אחרים, כך שהם יעזרו לה להתמודד עם הבעיה)

במליאה:

- כל תלמיד מציג את הדמות וכיצד היא מתמודדת עם הסיטואציה.
- התלמידים ישתפו באופן אישי מה הם היו מוכנים לעשות למען בעלי מוגבלויות בישראל וכיצד הקבוצה יכולה לעשות דברים נוספים.

מומלץ לסכם את הרעיונות לשימוש בהמשך ההתנדבות בתוכנית

הדמויות:

ראש הממשלה	בעל קבוצת כדורגל	עני/ה
ההורים שלי	מנהל/ת בית הספר	שר/ת החינוך
בעלת רשת אופנה	עיתונאי/ת	תלמיד/ת י"ב
שר/ת האוצר	תלמיד מהכיתה	אני

מבקר/ת המדינה	שמעון השכן	רב השכונה
אמנ/ית	בעל רשת סופרמרקטים	נשיא המדינה
איש/אשת עסקים בקהילה	מחנכ/ת הכיתה	גולש/ת באינטרנט
בעל/ת המכולת	פעיל/ה בארגון חברתי	תלמיד

הסיטואציות:

- בשכבה כלשהי 12 ילדים לא יכולים לצאת לטיול השנתי. הם מספרים, שהורים עובדים, אבל מקבלים שכר מינימום ואין להם כסף לשלם לטיול.
- בעקבות שיחה עם נכה בשכונתך, נוכחת לדעת שהיא מתקשה להגיע למכולת, לקופת החולים, לבנק, לבית הקפה, ולבית הספר שלכם משום שליד המקומות האלו יש מדרכות בלתי משופעות.
- רבים מבעלי המוגבלויות בישראל מתקשים למצוא עבודה.
- ילד חולה מאושפז כבר חצי שנה במחלקה האונקולוגית בבית"ח ומפסיד הרבה חומר לימודי.
- ילד נכה לא מורשה להגיע ללמוד בכיתה רגילה, כי ההורים האחרים חוששים שיפחיד את הילד שלהם.

מדיבור למעשה - (35 דקות)

המנחה מסכם: דיברנו על דמויות שונות ועל מה שהן יכולות לעשות למען בעלי המוגבלויות בישראל. כעת כל הקבוצה תחליט יחד על תחום אחד שקשור לבעלי מוגבלויות שאנו מעוניינים לקדם.

על מנת לתכנן את הפעילות/ המיזם יש להתייחס לנקודות הבאות:

- מה התחום שאותו רוצים לקדם?
- באילו דרכים ניתן לקדם אותו?
- מי השותפים?
- מהן הפעולות שצריכות להתקיים כדי לקיים את הפעילות?
- מומלץ לבנות תוכנית פעולה / ליצר תוצר מוכן/ מיזם/ קמפיין

דוגמאות לפעולות אקטיביות: כתיבת מכתב לגופים שונים, הקמת מיצב דומם הבולט לעין במקום ציבורי (כולל מידע מוגש), העלאת פוסטים ברשתות החברתיות, יצירת קמפיין לפרסום עסקים המעסיקים/ תורמים לבעלי מוגבלויות, העברת סקר, קיום ימי התרמה, פעילות הסברה בכיתות ועוד.....

רצוי לחלק את החלק הזה ל 2 חלקים :

- לשלוח את התלמידים לאיסוף מידע- (שיעורי בית) – בדיקת הצורך והקושי שעולה מהשטח.
- תכנון הפעולה בהתאם לצרכים שעלו מהשטח.

סבב סיכום - 10 דקות

כותבים פוסט – נסחו פוסט לפייסבוק/ אינסטגרם/ טוויטר בו תכתבו את הרעיונות שלכם להמשך הקשר עם בעלי מוגבלויות כמו: רעיונות לפעילות מקרבת, תכניות ליצירת קשרים חברתיים עם בעלי מוגבלויות ומדוע זה בכלל לא מהווה בעיה.

את הפוסט שולחים בצ'אט הכיתתי כדי שכולם יוכלו לקרוא.